

ANMELDERNES **BOKEFAVORITTER** FRA 2015

1

Historia om det nye namnet**Roman**

Forfatter: Elena Ferrante

Historia om det nye namnet er bok nummer to i Napoli-kvartetten, hvis første bok også kom ut i år. Selv om livet ofte er vanskelig, beskriver Ferrante det med en livsbejaenhet som man sjeldent ser nå til dags. Hovedpersonenes vilje til livet, nygjerrigheten og kunnskapstørsten deres er forfriskende.

Romanen myldrer av liv. Levende ser man for seg Napoli. Likevel er det ikke det som er det beste med denne romanen, men skildringen av karakterene, relasjonene mellom dem og vennskapet mellom hovedpersonene. Også dette fortelles om med stor troverdighet og tyngde. Både denne og Mi briljante venninne er noe av det beste jeg har lest om vennskap.

Om høsten**Skjønnlitteratur**

Forfatter: Karl Ove Knausgård

Å skrive om barns oppkast så vakkert og at det blinker vått i det lesende øye, er en bragd. Å skrive om de gammeldage telefonene slik at bestefar ler høyt, er også godt gjort. Aldri hadde jeg tenkt at en beskrivelse av termosflasken og dens funksjon i våre liv skulle kunne fascinere. Etter to-tre sider om Stillhet måtte jeg ta en pause og gå en tur rundt kvartalet. Teksten om Øyne er en høysang til kjærligheten. Knausgårds første bok av en serie på fire, med årstidene som titler, er formet som «morgenkåserier», muntre eller alvorlige tankevekkere, noe å begynne dagen med, eller som ettertanke i en kveldstime.

2

Heretter er jeg ingen**Roman**

Forfatter: Hanne-Vibeke Holst

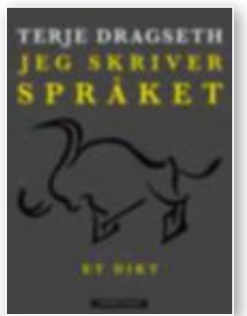
I følge Holst har alle de andre romanene hun har skrevet vært øvelser i å skrive før hun endelig kunne skrive en roman om sin far. Heretter er jeg ingen er et nydelig, sympatisk portrett. Denne romanen handler ikke om Holsts relasjon til sin far, det handler faktisk om ham.

Selv om hun ikke skyver noe under teppet, bærer hun ikke nag til far som tar stor plass. Foruten Holsts imponerende evne til å forlate seg selv og skrive seg inn i et annet menneskes liv, er hun vittig og smart. Det er morsomt å lese Heretter er jeg ingen. Slik romaner bør være – alvorlige og morsomme om hverandre. Livet er nemlig sjeldent bare én av delene.

Jeg skriver språket - Et dikt**Dikt**

Forfatter: Terje Dragseth

Terje Dragseth tømmer sitt lyriske overflødigshorn ut over 90 sider i denne boka. Her møter jeg en erfaren dikter, en som har jobbet med ord og språk og rytme i mange år, som har bred lesning og dyp orientering, som øser av sin poetiske overflod. Jeg var fristet til å kalle anmeldelsen tidligere i år for «Terje Dragseths åpenbaringer», men var redd det ville virke flåsete. Nå gjør jeg det. Boka er en sann fryd for den litt trente leser. Og for en lykke å møte en dikter som sier «Jeg skriver språket/ jeg tror på språkets iboende lysegenskaper». Det er noe annet enn lysfontener.

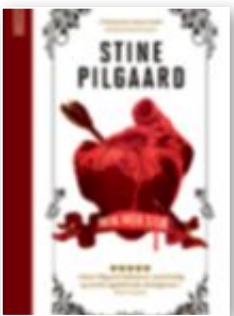
3

Min mor sier**Roman**

Forfatter: Stine Pilgaard

Min mor sier er en morsom, liten debutroman om hva som skjer når en humaniorastudent blir dumpa av dama si. Gjennom glimrende dialoger og karakterer viser Stine Pilgaard hvordan mennesker synes å snakke forbi hverandre hele tiden, selv om vi mener godt, vi klarer bare aldri å riktig sette oss inn i andres situasjon. Mennesket fødes alene og dør alene.

Det er en kjensgjerning som Pilgaard beskriver med nydelig galgenhumor. Ikke ta livet så alvorlig, det er ikke verdt det. En dag er vi ikke her lenger uansett. Skuffelser og sorger kommer og går, akkurat som gleder – og en av dem er denne romanen.

Vennskapets pris**Noveller**

Forfatter: Kjell Askildsen

Kjell Askildsens «nye» noveller, de fleste skrevet mellom 1998 og 2004, utgjør enda en samling med nydelige perler, fantastisk velformulerte små fortellinger om tilsynelatende bagateller. Men så rommer disse så ubegripelig mye menneskelig innsikt. Har man hørt Askildsens lese selv, så klinger hans stemme med når man leser disse tekstene. Den samme knappe stilen, de korte og ytterst presise setningene, det komprimerte og litt tørre uttrykket – alt er der, og hver eneste novelle har noe vesentlig å si om menneskesinnets uransakelige veier. Språklig mesterskap, psykologisk innsikt i menneskets mørke sider mer enn de lyse, preger boka.

Kathleen Hagen**Emil Otto Syvertsen**

Alt lyset vi ikke ser

Roman

Forfatter: Anthony Doerr

Dette er en noe så uvanlig som en vakker krigsbok. Den omhandler riktignok om grusomheter, men det er ikke det forferdelige eller mørke som holder fortellingen oppe, men små lysglimt av skjønnhet. Boka handler om andre dimensjoner enn det rent målbare og fattbare, om det poetiske ved tilværelsen. Lys og mørke er gjennomgangsort i boka, både konkret, men ikke minst i overført betydning.

Romanen følger to barn, ei blind jente i Frankrike og en foreldreløs fattiggutt i Tyskland, fra de er åtte år fram til de er tenåringer og begge befinner seg i den franske byen Saint Malo i august 1944. Heldigvis blir det ingen «happy ending»; de to møtes kun en snau time.

En sjøens helt - Blodige strender

Roman

Forfatter: Jon Michelet

I «Blodige strender», den 4. boka i serien om krigsseglerane, overgår forfatteren seg sjølv. Med 2. verdenskrigen som bakteppe, følger vi Halvor Skramstad i møtet med norske og engelske styresmakter, Northraship, domstolar og fengsel.

Michelet har undersøkt arkiv, tala med krigsseglerar, og hamrar nådeløst på enkeltpersonar og institusjonar som misbruker makta dei har. Michelet har kome med skarp kritikk tidlegare, men i denne boka går han hardare til verks. Miljøet er røft, men karane i båtane er teikna med hjartevarme. Krigen til sjøs er på sitt mest blodige, og vi følger Halvor fram til og med ein del av D-dagen 6. juni 1944. Dette er den beste boka eg har lese i år.

Kister av sink

Sakprosa

Forfatter: Svetlana Aleksijevitsj

Det kan være vanskelig å forstå den russiske nostalgien, vemodet over de farne tider under en Stalin eller Bresjnev. Da Sovjetunionen falt sammen og Jeltsin åpnet for en uregulert kapitalisme, så russerne for seg et nytt liv i drømmetugaven av Vesten. Men Putin og andre så sitt snitt til å tømme den russiske nasjon for verdiene. Den jevne russer fikk det dårligere. Slik oppstod nostalgien.

Nobelprisvinneren Svetlana Aleksijevitsj gir oss i sin polyfone og storartede tekst det sovjetiske menneskets liv med sine tvangsleire, institusjoner, drukenskap, elendighet. Det var ille å være «det røde menneske», men det ble verre etterpå.

Hvitt hav

Roman

Forfatter: Roy Jacobsen

Roy Jacobsen har en fortellermåte som lader historien med sprengkraft. Det Jacobsen ikke forteller med dialog, tegnes desto sterkere gjennom skildringer av handlinger.

Boka er lagt til krigsåret 1944 et sted i Nordland. Vi treffer Ingrid Barrøy på 35 år som bor alene på ei øy med samme navn, drøyt halvannen times rotur fra fastlandet.

Hun er det som kalles «et grepa kvinfolk» som kan hankses med storm, båter og fiske. Og ikke minst med å være alene. Etter hvert får hun selskap, av en skibbrudde russer.

Det er som om forfatteren stiller opp et kamera uten lydopptak som fanger opp det Ingrid foretar seg. Det sies riktignok noe innimellom, men det er det ordløse som bærer.

Fiskene har ingen føtter

Roman

Forfatter: Jón K. Stefánsson

«Fiskene har ingen føtter» er ein finstemt samlivsroman og ein psykologisk utviklingsroman som ruvar. Vi møter hovudpersonen Ari idet han kjem tilbake til Island, midtvegs i livet. Han har skrive litt, etablert seg som forleggjar i København, og har eit havarett ekteskap bak seg.

Vi blir kjende med ein familie gjennom tre generasjonar, og forfatteren greier å få fram korleis både arv og miljø pregar menneska.

Boka er ei gripande søge om kvardagsmenneske som elsker og hatar, som føler for å flykte, og for å vende attende. For denne romanen blei han innstilt til Nordisk Råds litteraturpris – for fjerde gong! Ei fenomenal bok om dei sentrale livsspørsmåla.

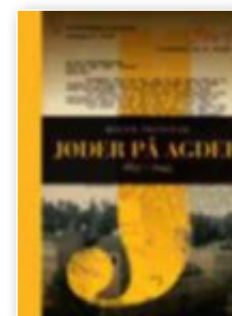
Jøder på Agder 1851-1945

Sakprosa

Forfatter: Roger Tronstad

Dette er en av de viktigste bøkene i landsdelen i år. Roger Tronstad kartlegger jøders nærvær på Agder gjennom hundre år. Han kunne tatt med mer om hvordan de ble mottatt av egdene, men uansett er det vesentlig å få en oversikt over denne minoritetens opphold i landsdelen.

Det har aldri vært mange jøder fast bosatt på Agder, han kom til 58, men særlig ekteparet Dollers opphold her under krigen til de ble sendt til utryddelsesleiren Stutthof og deres ublide skjebne da de vendte tilbake etter krigen, er viktig historie. Det ligger et møysommelig kildearbeid bak boken, som i sin korthugne stil indirekte blir et antisemittismens motsvar.

Fortellingen om øde

Roman

Forfatter: Ida Hegazi Høyer

Boka er en spennende nyskripping av historien til den opprinnelige første, tyske bosetteren på øya Floreana utenfor Ecuador på 1930-tallet, og om mystiske forsvinninger i det som er blitt kalt *The Galapagos Affair*.

Forfatteren utforsker mentalitetsendringene som skjer med mennesker som melder seg ut av sivilisasjonen for å leve i «frihet» og «ekthet», men som likevel nødvendigvis drar med seg sin kulturelle og menneskelige bagasje.

Høyer benytter språklig utydelighet til å skape vaghet, antydninger og glidninger over mot det sanselige og utenom-intellektuelle, der det rasjonelle flyter ut i fornemmelser. Boka er ikke til å legge fra seg.

Henders verk

Roman

Forfatter: Erland Kiøsterud

Erland Kiøsterud er ein av få norske forfattarar som har skapt seg eit eige, litterært univers, frå debuten i 1973 med «Det som lever» til «Henders verk» i 2015. Universet hans er samansett, men etikk og sterke naturskildringar står sentralt, ofte med fine, litterære bilde.

Boka i år er ein slags dagboksroman, der ein pensjonateigar, med spesielle gjester, skriv notata. Det vesle som er av handling startar med at hovudpersonen opplever ei skremmande stille inni seg, ein metafor for det faktum at for mange menneske i vesten, er trua på ein Gud borte. Kva fører dette til, for enkeltmennesket i kvardagen? Det prøver forfatteren å undersøke. Klokt og konsentrert og eksistensielt.

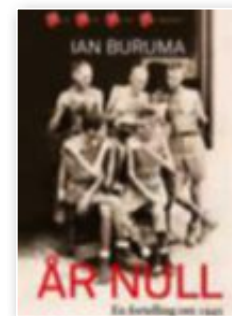
År null - En fortelling om 1945

Sakprosa

Forfatter: Ian Buruma

Lidelsene for dem som opplevde andre verdenskrigs siste og fredens første fase, var enorme. Store deler av Europa og Østen lå i ruiner, mennesker kjempet for livet etter den ufattelige tragedien. Dette var hevners tid.

Buruma forteller med stor kraft, innsikt, omfattende kunnskaper og glitrende penn om krigens etterkjøl. Samtidig var 1945 året null da alt skulle bygges opp igjen fra kaoset, en optimismens tid, et historiens mørkt hull hvorfra det skulle utgå en ny verden. Men krig har fulgt på krig, aldri så vi flere flyktninger. Historiens leksjoner huskes ikke så lenge. At Buruma trekker linjer til vår tid, øker bokens verdi.

Valerie Kubens

Bjarne Tveiten

Alf Kjetil Iglund

ANMELDERNES **BOKFAVORITTER** FRA 2015

1

Havboka**Sakprosa**

Forfatter: Morten A. Strøksnes

Havboka av Morten Strøksnes er sakprosa, men gir deg følelsen av å lese en spenningsroman. Suksessen talar for seg – boka er i løpet av høsten solgt til 13 land, deriblant Kina og Russland.

To venner legger ut på dypt vann i Lofoten. De skal fange ei «håkjerring» – en dypvannshai som svømmer på bunnen av dype norske sjøer – følgende et monster av reneste Moby Dick-kaliber. På en saklig, men forførende måte skriver Strøksnes om gamle norske havforskere, glemt historie og lokale fiskertradisjoner – alt innbakt i en oppslukende historie. Det er en demonstrasjon – ikke bare i skrivekunst, men også i pedagogikk.

Jeg gir deg sola**Ungdomsroman**

Forfatter: Jandy Nelson

Årets vakreste er faktisk en ungdomsroman. Jeg gir deg sola av amerikanske Jandy Nelson handler om å leve med det uopprettelige, om å bli forlatt og å forlate, og om å lyve for mennesker du elsker.

Tvillingene og hjertevennene Noah og Jude forteller hver sine versjoner av sannheten. Fortellerperspektivene er lagt til før og etter en tragedie. Forfatteren legger stadig nye brikker til puslespillet, og mot slutten trer det fram et ganske annet bilde enn vi så for oss i begynnelsen.

Det handler om sjalusi, skyld og lengsel. Om kunstens kraft, og om å ville noe så sterkt at du er villig til å ofre noe, kanskje på bekostning av noe eller noen.

House of cards**Roman**

Forfatter: Michael Dobbs

«House of Cards» kom ut i 1989, og det ble laget en BBC-serie av de tre bøkene om Francis Urquhart. Med den amerikanske Netflix-serien som hadde premiere i 2013, fikk boka nytt liv, og Dobbs oppdaterte boka. Ifølge forfatteren selv er det ikke de store forandringene det er snakk om.

Michael Dobbs har kanskje skapt en av de mest iskalde politiske romankarakterer noensinne; en karakter som ikke viker for noe for å nå det endelige målet. For Francis Urquhart er andre mennesker kun brikker som kan brukes akkurat slik han vil i spillet om makten. Det er rå maktkamp i kulissene, der den sterkeste er den som har mest dritt på de andre.

2

Renhet**Roman**

Forfatter: Jonathan Franzen

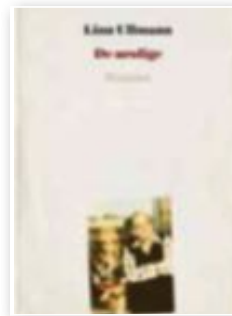
I Renhet serveres vi i en selvvironisk røverhistorie om kjærlighet, overvåkning og skitne hemmeligheter. Pip er en ung sliter med en råten jobb og et stort studielån. Hennes dysfunksjonelle hippiemor nekter å avsløre hvem faren hennes er, og det er jakten på ham som driver mye av plottet. Pip er i sentrum, men Renhet hopper i tid og rom for å gni inn nøyaktig hvor lave, skitne og tarvelige motiver mennesker stort sett har for det de gjør. Ut av en enkel trekant-intrige spinner Franzen en heseblesende og lesverdig fortelling der alt fra STASI, stjalne atomvåpen og internettets privatlivsknusende potensiale er rekvisitter.

De urolige**Roman**

Forfatter: Linn Ullmann

De urolige er datterens portrett av faren, den begavede kunstneren og filmskaperen Ingmar Bergman. Han som hadde fire hus, to biler, fem koner og ni barn. Han som var sykkelig opptatt av punktlighet og regler. Han som skrev lapper som begynte med Elskade Yngsta Dotter. I alderdommen viskes farens person, hans språk og hans uro ut. Den han har vært, i nærvær og fravær, blir borte.

Men dette er også et selvportrett og en oppvekstskildring, en bok om relasjoner og tid, full av referanser til film, musikk og litteratur. Det er rett og slett blitt en fantastisk bok, poetisk, selvvironisk, leken og fullstendig blottet for jåleri.

Kjære søster**Krim**

Forfatter: Rosamund Lupton

Politiet tror Tess tok selvmord. Det tror ikke søsteren Beatrice, og setter i gang sin egen etterforskning av søsterens død samtidig som hun prøver å bearbeide den overveldende sorgen. Dette er ikke en klassisk kriminalroman der en lokal privatdetektiv er helten, og man mistenker en eller to personer. Her kan alle være mistenkte. I sin uendelige sorg jakter Beatrice innbitt på morderen, og man godtar og tror på Beatrice hver gang hun finner en ny mistenkt.

Vekslingene mellom brevet til Tess og samtalerne med advokaten mr. Wright er en uvant, men forfriskende fortellerstil. Dette er en sterk debut fra en dyktig fortellerstemme.

3

Bienes historie**Roman**

Forfatter: Maja Lunde

Hvordan blir verden hvis bier forsvinner? Det har Maja Lunde forsøkt å se for seg i sin romandebut. Resultatet er en ekstremt underholdende bok.

Tre personer på tre forskjellige steder – alle med en eller annen tilknytning nettopp til bier.

Med Bienes historie har Lunde lyktes der mange forfattere går på trynet: Hun har skrevet en elegant kombinasjon av folkeopplysning og fiksjon. Boka skaper engasjement, ikke bare rundt bier men også dypt menneskelige spørsmål. Boka har dessuten en forenende effekt: Sjansen er stor for at både besteforeldre, barn og barnebarn kommer til å bli fullstendig oppslukt av handlingen.

De skyldige**Sakprosa/dokumentar**

Forfatter: Odd Karsten Tveit

De skyldige handler om Israel og Palestina, to hardt prøvede nasjoner. Allerede tittelen varsler at forfatter og journalist Odd Karsten Tveit plasserer skyld, og heller ikke Norge går fri.

Forfatteren avdekker løgner på begge sider, utpressing, sensur og propaganda, kidnappinger og attentater. Her navngis ofre og bødler, fredsaktivister og terrorister, vanlige mennesker og statsmenn, hemmelige agenter og geriljaledere. Og navnene deres settes inn i en sammenheng, de får en bakgrunn, en av bokas store styrker.

Boka er rå, den er opprørende og vesentlig, og anbefales alle som ønsker kunnskap om denne menneskeskapte tragedien i Europas nabolag.

Mere blod**Krim**

Forfatter: Jo Nesbø

Det er vanskelig å lese krim av Jo Nesbø uten å sammenligne med bestselgerne om Harry Hole. For de ble bestselgere av en grunn; riven, spennende, godt skrevet, brutale og rå. «Mere blod» er noe annet. Mer stille. Ikke like brutal. Men den er morsom, samtidig som den er spennende.

Året er 1977 og hovedkarakteren «Ulf» fra Oslo befinner seg plutselig i Kåsunnd i Finnmark. Langt borte fra hovedstadens narkotikamiljø som han har flyktet fra. Nå er han midt blant læstadianere, hedninger og rein.

Dette er en roman der Jo Nesbø dyrker kontrastene. Kontrastene i geografi og sosialt miljø byr på interessante møter mellom mennesker. Mer av dette!

Vilde Imeland

Torborg Igland

Eva Myklebust